

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2018|088 VAN 13 DECEMBER 2018

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BURGERHUIS DELACROIX IN TERVUREN,
NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 7 NOVEMBER 2018

*De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 13 december 2018
volgend advies uit:*

1. De VCOE ontving op 7 november 2018 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de voorlopige bescherming als monument van burgerhuis Delacroix in Tervuren. De commissie vindt het positief dat een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd. De commissie spreekt zich in dit advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming, met name: (a) het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan, (d) de lijst van cultuurgoederen en (e) het inhoudelijk dossier.
2. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de bescherming van het burgerhuis Delacroix en tuin met waterpartij en Mariagrot in cementrustiek als monument vast. De commissie ondersteunt deze bescherming, die kadert binnen het beleidsthema van de Vlaamse Rand. Het burgerhuis is illustratief voor de sociaal-demografische transitie van Tervuren en de Vlaamse Rand aan het einde van de 19de en begin 20ste eeuw.

Het artikel 1 verwijst tevens naar het afbakeningsplan, de fotoregistratie en de lijst met cultuurgoederen die als bijlagen bij het beschermingsbesluit werden gevoegd. De commissie ondersteunt de afbakening, zoals gemotiveerd in het inhoudelijk dossier, maar merkt op dat het afbakeningsplan het torenvolume niet volledig inkleurt. Om verwarring te vermijden, vraagt de commissie het afbakeningsplan op dit punt te corrigeren.

Er worden vier onroerende goederen als cultuurgoed voorgedragen. Het betreft een kapstokmeubel, een koperen luchter, een ophanging voor hemelbed en een wastafelmeubel. De commissie merkt op dat het kapstokmeubel en de ophanging voor hemelbed niet vermeld worden in het inhoudelijk dossier en vraagt dit aan te vullen. Gelet op de rijkelijke interieuraankleding en overvloedige aanwezigheid van interieurelementen, vraagt de commissie om bijkomend te onderzoeken of nog meer cultuurgoederen beschermenswaardig zijn. De commissie denkt bijvoorbeeld aan de wandlantaarn op het terras: het betreft de originele (gas)lantaarn die samen met de luchter getuigt van de aanwezigheid van gasverlichting in de woning.

3. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de historische en architecturale waarde die de bescherming verantwoorden. De commissie ondersteunt deze erfgoedwaarden, maar vraagt tevens de artistieke en esthetische waarde toe te kennen. Uit het dossier blijkt immers dat de voorgevel een hoge de artistieke uitwerking en kwaliteit heeft én de interieurafwerking rijkelijk en gedetailleerd is met o.a. stucwerk, houtsnijwerk, voorzetbeglazing, marmerimitaties,... Bovendien stelt het inhoudelijk dossier: *“Het is uitzonderlijk voor dergelijke burgerwoningen dat ook de eerste verdieping zo’n rijke aankleding kreeg.”* Aanvullend vraagt de commissie de volkskundige waarde van de Mariagrot en waterpartij op te nemen.

Wat de beschrijving van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen betreft, suggereert de commissie niet alleen de kleur maar ook de herkomst van de marmersoorten en de houtsoorten van de parketvloeren nader te omschrijven.

4. De beheersvisie voor het te beschermen monument is opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. Het is positief dat deze aandacht heeft voor zowel het exterieur – ook in relatie met de tuin –, als voor het waardevolle interieur en de cultuuroederen. De commissie kan de voorgestelde beheerdoelstellingen ondersteunen, maar vraagt een aantal verfijningen en verduidelijkingen aan te brengen.

Wat beheersdoelstelling 7° inzake voorafgaand kleurenonderzoek betreft, vraagt de commissie om dit minder vrijblijvend te maken door het woord ‘wenselijk’ te vervangen door ‘noodzakelijk’. Verder vraagt de commissie om beheersdoelstelling 4° als volgt uit te breiden: “*Het originele schrijnwerk met het originele glas van het burgerhuis dienen zoveel mogelijk behouden te blijven...*”. De commissie vraagt tevens een beheersdoelstelling op te nemen inzake het vervullen van ontbrekende glasdallen in de terrasvloer. Dit vormt momenteel een storende lacune. Tot slot merkt de commissie op dat het dossier wijst op de vermoedelijke aanwezigheid van de originele technische installatie van de imitatie-waterbron, bewaard in een ondergrondse ruimte naast de vijver. Op basis van beheersdoelstelling 3° is het evenwel onduidelijk of deze behouden dient te blijven of eventueel verwijderd of vervangen mag worden.

5. Artikel 4 van het ministerieel besluit formuleert de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van het te beschermen monument. De commissie kan deze ondersteunen.
6. In artikel 5 van het beschermingsbesluit worden de toelatingsplichtige handelingen opgesomd. De commissie kan deze grotendeels ondersteunen, maar vraagt volgende toelatingsplichten verder te verduidelijken: de aanmerkelijke reliëfwijziging van de bodem en het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden. Het is voor de commissie niet geheel duidelijk hoe deze in relatie staan tot de erfgoedkenmerken van de tuin.
7. Tot slot formuleert de commissie enkele bemerkingen bij het inhoudelijk dossier:
  - De commissie waardeert dat voor het onderzoek beroep werd gedaan op de kennis en expertise van erfgoedexperten (vb. voor de tegels) en van private vrijwilligersinitiatieven zoals de inventaris van Mariagrotten.
  - In de documentatiebijlage bij het inhoudelijk dossier is in het bijschrift bij afbeelding 2 sprake van ‘het grafelijk domein’. Dit moet ‘hertogelijk’ zijn (cf. hertog van Brabant).
8. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als monument van het burgerhuis Delacroix in Tervuren. De commissie vraagt
  - Het afbakeningsplan ter hoogte van het torenvolume te corrigeren;
  - Te onderzoeken of nog andere cultuuroederen beschermenswaardig zijn;
  - De artistieke, esthetische en volkskundige erfgoedwaarde toe te kennen;
  - De beheersdoelstellingen op een aantal punten te verfijnen en/of te verduidelijken.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt

Voorzitter